

روزنامه سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی، ورزشی صبح ایران • صاحب امتیاز و مدیرمسئول: مهدی رحمانیان
نشانی: میدان فاطمی، خیابان بهرام مصیری، پلاک ۲۲ • تلفن: ۵۴ و ۸۸۹۶۲۷۰ • نمایر: ۸۸۹۲۵۴۶۷ • تلفن آگهی‌ها: ۸۶۰۳۶۱۱۹
تلفن امور مشترکین: ۸۸۹۰۳۵۴۸ • توزیع: شرکت پیام‌رسان سبز • تلفن: ۶۶۲۸۷۳۴۴ • چاپ: صمیم • تلفن: ۴۴۵۳۳۷۲۵

www.sharghdaily.ir

یکشنبه ۱ خرداد ۱۴۰۱ • ۲۰ شوال ۱۴۴۳ • ۲۲ می ۲۰۲۲ • سال نوزدهم • شماره ۴۲۸۴ • ۱۲ صفحه

اذان ظهر تهران ۱۳:۰۱ • اذان مغرب ۲۰:۲۸
اذان صبح فردا ۴:۱۳ • طلوع آفتاب ۵:۵۴

اذان صبح فردا ۴:۱۳ • طلوع آفتاب ۵:۵۴

روزنامه

دیالوگ روز

روز سوم محمد حسین لطیفی - ۱۳۸۵

سوسمیره (باران کوثری): ا.ا.و آدم بود و همه اینایی که هر روز هزارا هزارتا تو این شهر به زمین می ریزن و عین گل پرپر میشن، آدم نیستن، ها؟ ففواد (حامد بهداد): حق داره به حق دار می رسه. این شهر مال ماست، شهر اجداد ماست، ممکنه این وسط هزار نفر گشته بشن.

سوسمیره: اینجا شهر خدا است، عین همه شهرهای دنیا. مال مردمیه که توش زندگی می کنن. خودشون میگن مال کی ان. خود مردم شهر می گن مال کی ان. ففواد: مال اخوی بزدلت که تو رو توی باغچه خانه دافن کرده و رفته؟ مال اوئه؟

A photograph showing a line of vehicles, including cars and a large truck, crossing a shallow river or stream. Several people are standing in the water, some near the vehicles. The background features a steep, rocky hillside with sparse vegetation.

داشتن جاذبه‌های تفریحی و تاریخی، در فصل بهار پذیرای میهمانان و گردشگران است.
عکس: فرزاد منتی، تسنیم

هفت‌نوشت

راست بگویم یا دروغ؟

الهام فخاری

سکوت کنیم؟ سخن بگوییم؟ راست می‌گویند یا دروغ؟ آیا واقعیت را دستکاری شده یا وارونه بازنمایی می‌کنند؟ مرزهای مصلحت در سکوت یا گفتن را چگونه می‌توان بازشناسی کرد؟ اگرچه جاهایی راست‌گفتن امری بدیهی است ولی جاهایی هست که شکستن سکوت و بر زبان آوردن حقیقت دشوار و کاری دیرلایه می‌شود. آیا دورویی یا نمودها، راه‌ها و هدف‌ها و پیامدهای گوناگون، جز آشنسته زیستن در دروغ است؟ چگونه در خانواده یا در جامعه‌ای دیدن، دریافتن و گفتن یک «واقعیت» میسر است، چنان‌شمار شده که شکستن سکوت، کنشی سلحشوآنه تفسیر نشود؟ هنگامی که از راست‌گفتن و در برابرش نترس، فریب، دورویی و دوپهلوی‌زنی می‌گوییم، مسئله گزینش‌های اخلاقی در زندگی فردی و گروهی‌مان در کار است. هرگاه که دروغ و دورویی، فراتر از یک ابزار، به یک روش پایدار و ویشرفت تبدیل شود، چالش ژرف‌تر و ویرانگرتر است؛ چون فریب‌کاری همه سوبه‌ها و رده‌های فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی را دربر می‌گیرد. در چنین شرایطی «خودپویند» و «خودزیستن» فسران پرهیزنه و ناهنجار به‌شمار می‌رود و دونداهای جامعه‌پذیری به‌سوی ویرانگری اخلاقی کار می‌کنند. وضعیت امروز از جمله نمونه‌های فشار روانی روزمره برای اخلاقی‌زیستن و دولی در تصمیم‌گیری میان راستی و ناراستی است. گسترش دروغ و تبدیل آن به عادت فراگیر سازمان‌ها و بایر و اعتماد عمومی را دچار فرسودگی و روند کارها را مسئله‌دار کرده است. آیا سکوت و بی‌کنشی متخصصان در برابر خطاهای آسیب‌ها چیزی جز جنس دورویی نیست؟ آیا فشار آوردن به دیگران برای سکوت و نگفتن واقعیت به گسترش فساد منجر نمی‌انجامد؟ آیا پنهان‌کاری و خودفریبی می‌تواند دریافت درستی از واقعیت، فرصت‌ها و تهدیدها داشت؟

«روغ‌گویی»: انتخاب اخلاقی در زندگی اجتماعی و فردی» نوشته سیدلاک با
برگردان چادر علیقلیان است. هشت فصل در هم‌کاری نشر آبریم این نوشته را در سال
۱۳۹۶ چاپ کرده است. جلد کانونی نویسنده را استواری در برابر نیک است که در سال
۱۳۹۷ با عنوان «سندور، نامه‌های حقوقی، روش‌های ناگواران» روغ‌گویی و رسوایی‌های سیاسی
جهانی، آسیب‌ها، عادت‌ها و هنجارهای فربکاری و فربکاران را روشن می‌کند. خودفربسی،
پنهان‌کاری و پنهان‌کاری در سطح‌های خرد و کلان در رابطه‌های درون یک کشور و همچنین
در رابطه‌ای میان کشورها را ازجمله چیزهایی است که در این نوشته بازگو شده‌اند. دلیل
یاریابی و پیگیری را استواری، همانا اهمیت دریافت «واقعیت» است. «ما با حقیقت و
واقعیت‌ها را استواری با واقعیت‌ها ارتباط پیدا می‌کنی و می‌فهمی و کشف می‌کنیم که شیوه‌ها و
سطح‌ها بیش و کم متفاوت است»

[illegible]

د افغانستان چه می گذرد

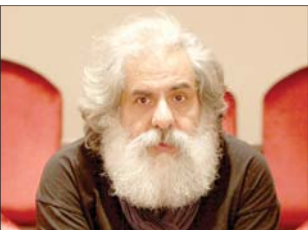
نښه بهار
روزنامه نگار افغان

از مدت ۹ ماه به این سو که حاکمیت افغانستان به دست گروه تروریستی طالبان افتاده است، کشور با مشکلات زیادی دست‌وپنجه نرم می‌کند؛ از جمله بحران بی‌کاری، اقتصادی و امنیتی. اما تا هنوز طالبان هیچ برنامه‌ای برای حل این بحران‌ها نداشته و تنها کاری که کرده‌اند افزایش محدودیت روزافزون برای زنان بوده است. فرمان اخیر طالبان که بیشتر تدرؤوانه است، را در مورد حجاب اجباری و پوشش مشخص، واکنش‌های زیادی را در پی داشته است. در این فرمان پوشاندن کامل صورت به استثنای چشم‌ها الزامی دانسته شده و بهترین حجاب جاری (برقع) معرفی شده و حجاب سیاه که کوتاه و چسبان نباشد نیز به عنوان حجاب شناخته شده است. همچنان گفته شده که زن در صورت غیرلزم نباید از خانه بیرون شود. این در حالی است که به‌خاطر رعایت‌نکردن پوشش تعیین‌شده ولی شخص مذکور که «پدر، برادر و شوهر» است، تحت مراتب ذکرشده مورد بازپرسی و مجازات قرار می‌گیرد.

باین حال، این فرمان طالبان تازگی ندارد؛ از شروع دانشگاه‌ها در افغانستان در محیط دانشگاه برای دانش‌آموزان انات همچنان قبیودات زیادی در رابطه با حجاب و گشت‌وگذار وضع شده بود که سرانجام به حجاب اعلام‌شده نیز اکتفا نکردند و روزهای هفته را بین دانش‌آموزان دختر و پسر تقسیم کردند. در گفت‌وگویی که با دانش‌آموزان دانشگاه‌های دولتی داشتیم، فضا را خوشنات و غیرقابل تحمل توصیف می‌کنند.

آرزو (اسم مستعار) که یکی از دانش‌آموزان دانشکده ژورنالیسم است، می‌گوید: «فضای دانشگاه واقعا خف‌کننده است، با آنکه لباس سفید بپوشد، دستکش و جوارب سیاه می‌پوشیم اما باز هم زیر لباس‌های ما به صورت کامل توسط مأموران بازرسی مورد بررسی می‌باشد». فراس می‌گوید تا پتلون کوبای -شلوار ل- یا پتلون چسب نبوشیده باشیم، آنان زن‌های خشنی هستند که توسط طالبان گماشته شده‌اند.» به گفته آرزو، به‌خاطر اینکه دانش‌آموزان از نقاب یا روبند استفاده نمی‌کنند هر روز مورد توهین و تحقیر قرار می‌گیرد و حتی در اکثر موارد به آنها اجازه ورود به دانشگاه داده نمی‌شود و زیاد اتفاق افتاده که دانشجویان در مسیر و هنگام رفت‌وآمد به دانشگاه توسط افراد امریه‌معروف به‌خاطر نداشتن روبند از موتورپاایی می‌آورند، این

ایستنا: محمد رحمانیان در اعتراض به لغو برنامه سهروزه بزرگداشت بهرام بیضی که قرار بود توسط انجمن نمایش نامه‌نویسان در خفاقه تهران برگزار شود، نوشت: به لغوهای بهرام بیضی، پرگازشده را و توقیف‌ها و تعطیلی‌ها علت لغو برنامه می‌داند، مثل الودگی هوا یا ایمن و استاندان‌نبودن سالن «ستاد جوانمرد» عمارت آثار که بارها برنامه‌های مختلف در آن برپا شده، انتقاد کرده است. او که فرمان‌روان نمایش‌نامه‌ای از بیضی‌ا را در این برنامه سهروزه روحانی کند، همچنین نوشته است: می‌شد این سمینارها برپا شود و گفت‌وگوها شکل بگیرد و آیین‌ها (نکوداشت) به سرانجام می‌رسید و هیچ آسینیه هم به گوشه‌ای از میز هیچ مدرسی نرسد.

ایرنا: احمد طالبی نژاد خطاب به همسر
داریوش مهرجویی اظهار کرد: «سرکار خانم وحیده
محمدی‌فر شاعر، نویسنده و فیلم‌نامه‌نویس
مخترم، من خوابیه شما را در فضای مجازی
میدانم و راستش را بگویم گفته‌هایم باعث دلتور
و خاطر و دلخوری شما شد، بسیار پشیمانم؛
شاید بهتر بود به جای اینکه به اسم شما اشاره
کنم، از عنوان «هنگامه فیلم‌نامه‌نویس» استفاده
می‌کردم ولی گاهی انسان اختیار خود و زبان
ش را ندارد. من بابت این خطا پوزش می‌خواهم اما
حرفم را پس نمی‌گیرم. به‌رحال از فیلم «بمانی»
به بعد، آقای مهرجویی از آن جایگاه رفیعی که
داشتند پله‌پله پایین آمد. بخشی از این افتاق به
من و سال مربوط می‌شود و بخشی هم لابد به
مسائل دیگر از جمله همین همکاری‌های مشترک
من در فیلم‌نامه‌نویسی.»

هالیوود ریپورتز: در همان ابتدا به نظر می رسید تصمیم جشنواره کن امسال برای مشارکت با تیک تاک کلاسی برای جلب توجه جوانان فرهنگی و مدرن خان به آواندا به نوعی برخورد فزاینده باشد منجر شود. اما حالا یان، یک سوسایط مطرح سینما در مقام خود به عنوان رئیس هیئت داوران بخش رقابتی فیلم های کوتاه تیک تکی جشنواره کن استعفا داد. دلیل این خروج، مشکلات او با تیک تاک سر «فرافستاد» و قدرت هیئت داوران «اعلام شد». حواظ باشید که این دو جدید به هم خلاقان علاوه اجازه دهد با استفاده از امکاناتی که اپلیکیشن تیک تاک در اختیارشان می گذارد، فیلمی کوتاه به ۳۰ ثانیه تا سه دقیقه بسازند و به آنها جایزه هم در بخش های جایزه بزرگ، بهترین فیلمنامه و بهترین تدوین از سوی مدیر مسئولان درافت کنند.

زمین سبز

فرسایش تنوع زیستی و زوال سیاره زمین

محمد حسین عمادی*

اول خردادماه (۲۲ ماه می) روز جهانی تنوع زیستی نام گرفته تا از این طریق توجه جامعه جهانی را به نقش حیاتی آن و خطرانی که زوال آن آینده مشترک بشریت را تهدید می‌کند، معطوف کند. بیش از شش دهه از بارش‌شناسی اهمیت حیاتی حفظ تنوع زیستی از طریق صیانت از گونه‌ها، منابع ژنتیکی و اکوسیستم‌ها می‌گذرد. در این مدت هم‌چنان که دانشمندان از اکولوژیست به اهمیت تنوع زیستی پدید می‌آورده‌اند، نضرب‌های اساسی به تنوع زیستی وارد شده و هم‌زمان گونه‌های بی‌شماری نابود شده‌اند یا در معرض انقراض قرار گرفته‌اند. تنوع گونه‌ای جانداران، تفاوت‌های ژنتیکی فردی آنها و تفاوت اکوسیستم‌های محلی توانان رمز بقای طبیعت بوده و عملاً توان تاب‌آوری آن را در قبال تغییرات محیطی طی میلیون‌ها سال گذشته حفظ کرده است. مشاهدات و مطالعات جهانی گویای این واقعیت تلخ است که تنوع زیستی، در هر سه بعد خود، در حال فرسایش و کاهش فزاینده است. تغییرات اقلیمی و گرم‌شدن دمای زمین نیز این روند را تشدید کرده؛ به نحوی که سرعت و شتاب در زوال تنوع زیستی، سیستم کشاورزی و تولید غذا را در برابر تغییرات آب‌وهوایی، هجوم آفات و بیماری‌ها آسیب‌پذیر و سیستم غذا و تغذیه جهانی را روز بروز نامتوازن‌تر می‌کند. این امر به‌منزله تهدید جدی برای امنیت غذایی جهانی بوده و باعث می‌شود همه اشکال زندگی، حیات بشری و فعالیت‌های کشاورزی در برابر تغییرات اقلیمی، آفات و بیماری‌ها مقاومت و پایداری به‌مراتب کمتری داشته باشند. سیستم کبکب کشاورزی و غذای حاکم بر جهان خود اولین مقصر در زوال تنوع زیستی است و قطعاً اصلی‌ترین قربانی آن نیز خواهد بود. با توجه به ارتباط گسب‌ناپذیر سیستم‌های کشاورزی و نظام تغذیه و برای حفاظت و استفاده پایدار از تنوع زیستی، به تحول جدی در سیستم غذا و تولیدات کشاورزی و معرفی و استقرار سیستم‌های تولید مواد غذایی پایدارتری در جهان نیاز داریم.

به دلیل تغییرات محیطی ناشی از مداخله ناخواسته انسان و براساس روندهای فعلی، تخمین زده می‌شود که بیش از یک میلیون گونه جانوری و گیاهی به‌زودی در معرض خطر انقراض قرار گیرد (IPBES, 2021). در گزارش "وضعیت تنوع زیستی جهان برای غذا و کشاورزی" (سازمان غذا و کشاورزی سازمان ملل، FAO) به تفصیل این آمار مطرح شده است که یازدلیلی چرخه و احیای تنوع زیستی در سیستم غذا و کشاورزی بسیار میسر نیست، در سراسر جهان، گونه‌ها و اکوسیستم‌ها با سرعت بی‌سابقه‌ای در حال زوال هستند و در نتیجه آن رژیم‌های جهانی تولید غذا به‌طور فزاینده‌ای یکپسند و همگن می‌شوند. این روند باعث تضعیف رژیم‌های غذایی متنوع و غنی از مواد مغذی برای سلامتی انسان در سطح جهان خواهد شد. به‌عنوان مثال، از شش هزار گونه گیاهی مختلف که به عنوان غذا استفاده می‌شود، تنها ۹ گونه (نیشکر، گندم، برنج، ذرت، سیب‌زمینی، چغندرقد، کاساوا، نخلا روغن و سیبوا) ۶۶ درصد از کل میزان تولید محصولات در تشکیل می‌دهند. تولیدات دام به‌طور عمده در هشت گونه (خوک، مرغ، گاو، کوسفند، بز، بوقلمون، اردک و گاویش) متمرکز شده است که ۹۷ درصد از تولید گوشت جهانی را تشکیل می‌دهد. به همین دلیل دیگر گونه‌های بسیار نادر و ارزشمند حیات وحش و محصولات زراعی در اکوسیستم‌های طبیعی به‌سرعت در حال کاهش هستند. نزدیک به ۲۰ درصد از گونه‌های وحشی ثبت‌شده توسط IUCN (اتحادیه بین‌المللی حفاظت از طبیعت) که به عنوان منابع غذایی جایگزین انسان طبقه‌بندی می‌شود، هم‌اکنون در فهرست گونه‌های در معرض انقراض قرار دارد. تقریباً یک‌سوم ذخایر ماهیان آبیانوس صید فرط می‌شوند و یک‌سوم آبزیان گونه‌های آب شیرین در معرض تهدید قرار دارند. تاکنون کمتر از ۲۰ درصد از گونه‌های درون خاک شناخته شده‌اند و هم‌زمان میلیون‌ها گونه خزکی به دلیل روش‌های ناصحیح مدیریت خاک منقرض شده‌اند. برخی از گونه‌ها که کمتر قابل مشاهده و توجه هستند و جزء غذاهای انسانی تلقی نمی‌شوند نیز به‌سرعت در حال کاهش و خطر انقراض هستند مانند گردهافشان‌ها و سایر می‌همان‌ها و میکروارگانیسم‌های کوچک (مانند حشرات، فزندگان، مارها، گیاهان، دریایی، کرک‌های ماهی، خاربان، قارچ‌ها و باکتری‌ها). این موضوعات اصلی‌ترین عامل برابری و اصل‌گرایی خاک هستند، گیاهان را گردهافشانی می‌کنند، آب‌وهوا را تصفیه می‌کنند، ماهی‌ها و درختان را سالم نگه می‌دارند و با آفات و بیماری‌های محصولات دامی مبارزه می‌کنند. بدون وجود آنها عملاً ادامه حیات انسان و فعالیت کشاورزی غیرممکن است؛ به همین دلیل به اعتقاد صاحب‌نظران، تنوع زیستی خود نه یک ملاحظه زیست‌محیطی بلکه پیش شرط اصلی فعالیت کشاورزی و حیات بشر است. به باور عمود دانشمندان محیط زیست، تاکنون اهمیت تنوع زیستی در سیستم‌های تولید مواد غذایی هنوز به‌طور دقیق مطالعه نشده و تنها بخش بسیار ناچیزی از پتانسیل‌های آنها کشف شده است. در حقیقت ما با شتاب در حال دشت دادن تنوع زیستی هستیم و در حال نمی‌دانیم با این امر نتایج تنوع بشر را با انقراض روبرو می‌کنیم بلکه حیات سیاره زمین را هدف گرفته‌ایم. به همین دلیل بسیاری از مراکز و مؤسسات تحقیقاتی معتقدند که می‌بایست به‌سرعت برای توسعه و بهبود دانش بشری در مورد مطالعه و پژوهش اکوسیستم‌های غذایی و کشاورزی و به‌ویژه مطالعه نقش تنوع زیستی تحقیقات جدیدی پایه‌گذاری شود. این امر می‌تواند به ما کمک کند تا بتوانیم راکه زیربنای سیستم‌های غذایی، ماست بهتر درک کنیم، حفظ و مدیریت کنیم.

در کنار معضلات مشترک جهانی، ایران به شکل مضاعفی با پدیده زوال تنوع زیستی روبه‌رو است. از یک سو فرارگفتن در منطقه خشک و نیمه‌خشک، آسیب‌پذیری اکوسیستم‌های شکننده و گونه‌ها را به شکل مضاعفی افزایش می‌دهد. این در حالی است که از شش گونه‌ها و اکوسیستم‌ها شکننده که توان تحمل شوری و خشکی را دارند، در شرایط مواجهه با تغییرات اقلیمی به مراتب بیشتر است. ظهور فراژنده پدیده یزرگرد که خلیج جدی در فرایند پوستنری کبابان و کاهش جانوران ایجاد می‌کند، قطعه‌ای جدی بر فراسایش تنوع زیستی خواهد گذاشت. کاهش منابع آب و فرسایش خاک همراه با بهره‌برداری مفرط از دیگر منابع تولید در شرایط با اقتصادی به‌طور قطع روند کاهنده تنوع زیستی در این سرزمین را تشدید می‌کند. از ابعاد اجتماعی و اقتصادی، فقر و کسب‌وکاری که باعث رقابت بیشتر در بهره‌برداری از منابع تجدیدنپذیر می‌شود نیز از فاکتورهای تأثیرگذار بر تسریع فرایند زوال تنوع زیستی است. بدیهی است مبارزه و شناسایی از زوال تنوع زیستی نیازمند جامع‌نگری و تحول در حکمرانی، مدیریت و بهره‌برداری پایداری است. به‌شماره از تحول در سیستم غذا در سطح ملی است.

* سفیر سابق و نماینده دائم در سازمان خواروبار جهانی، فائو